

УДК 351.07:343.35](44+410)
DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.3-2.27>

Л. А. Пашкевич

аспірант кафедри глобалістики, євроінтеграції
та управління національною безпекою
Національної академії державного управління при Президентові України

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ДОСВІД ФРАНЦІЇ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

У статті розглянутий основний державний механізм запобігання та протидії корупції у Франції та Великобританії – правовий механізм. Проаналізована інституційна інфраструктура боротьби з корупцією у Франції, до якої належать: Комісія з фінансової гласності політичного життя, Національна комісія з рахунків виборчих кампаній і фінансування політичних партій; правоохоронні органи; Міністерство юстиції; Відділ з боротьби проти корупції при Судовій поліції; Центральна служба запобігання корупції, Державна рада, Генеральна інспекція фінансів і Рахункова палата. Окремо було зазначено, що подоланню корупції у державному секторі Франції сприяють такі об'єктивні чинники, як збільшення ролі мережевого управління на противагу традиційній ієрархічній вертикалі влади, регламентації сфери послуг та зменшення втручання держави в економічні процеси. Важливим чинником, який сприяє проведенню успішної політики запобігання корупційним проявам у Франції, є активна участь в антикорупційній діяльності Європейського Союзу. Францією ратифіковано всі антикорупційні конвенції Євросоюзу. Своєю чергою виділені основні види корупції, що проявляються у Великобританії, найпоширенішими серед яких є: політична корупція, корупція в державному секторі, поліцейська та банківська. Великобританія має національні традиції боротьби з корупцією, а саме: перший нормативний акт про корупцію в державних органах влади було прийнято ще у 1889 р., а акти 1906 і 1916 рр. про упередження корупції стали реакцією суспільства на поширення цього явища. Під час дослідження була виділена спільна особливість антикорупційної політики цих держав – постійна поінформованість громадськості та активна участь суспільства у вирішенні проблеми корупції. Для запобігання корупційних дій діяльність державних службовців має низку обмежень. Зроблений висновок, що необхідно практично реалізовувати європейські принципи демократії та державотворення, забезпечити чіткий контроль з боку держави за фінансовими операціями публічних службовців та політичних партій, особливо що стосується безготівкового руху коштів.

Ключові слова: система державного управління, державний механізм запобігання та протидії корупції, політична корупція, конфлікт інтересів, антикорупційна діяльність, поліцейська корупція, інституційна інфраструктура.

Постановка проблеми. Корупція в сучасних умовах є однією з основних загроз економічній безпеці України. Корумповані відносини все більше витісняють правові, етичні стосунки між людьми, із аномалії поступово перетворюються на норму поведінки. На міжнародному рівні Україна має репутацію надзвичайно корумпованої країни. Цей факт створює підстави для подальшого вивчення та переосмислення організаційно-правових

засад антикорупційної політики розвинених європейських країн та запозичення зарубіжного досвіду з метою подальшої імплементації в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міжнародний досвід запобігання та протидії корупції, інтеграцію законодавства України до права Європейського Союзу у своїх працях досліджували Н. Ахтирська, Н. Задирака, Р. Кабанець, Н. Колісніченко, Н. Підбережник, О. Соснін, В. Чепелюк, І. Чемерис та інші. Вони наголошують на детальному дослідженні та аналізі досвіду

передових країн з цієї проблеми з метою ефективної реалізації на теренах Української держави.

Мета статті. Зважаючи на сучасний стан та умови, в яких опинилась Україна, зокрема перспективи її подальшого розвитку та необхідність втілення в життя закордонного досвіду протидії та боротьби з корупцією, метою дослідження є визначення основних механізмів реалізації державної антикорупційної політики у сфері публічного управління у Франції та Великобританії.

Виклад основного матеріалу.

Під час дослідження управлінських механізмів антикорупційної політики у розвинутих країнах Західної Європи був взятий до уваги досвід Франції та Великобританії, які мають історичне коріння у боротьбі з корупційними проявами.

Основним державним механізмом боротьби з корупцією у Франції є антикорупційний правовий механізм, який спрямований на запобігання та протидію корупції, боротьбу з посадовими злочинами державних чиновників, незаконною діяльністю політичних партій, зокрема це стосується сфери незаконних джерел фінансування виборчих кампаній. Антикорупційна законодавча база в країні постійно розширюється. Основним її завданням є профілактика та припинення посадових злочинів, що здійснюють державні чиновники у корисливих цілях, чітка регламентація порядку фінансування політичних партій і їх виборчих кампаній.

У державному апараті Франції запобігання корупції сприяють специфічні обмеження, що застосовуються щодо державних службовців. Їх діяльність регулюється основним законом – Конституцією Франції 1958 р. та Загальним статутом державних службовців, який складається з чотирьох основних законів, а саме: Закону від 13 липня 1983 р. «Про права та обов'язки державних службовців», Закону від 11 січня 1984 р. «Про центральну державну службу», Закону від 26 січня 1984 р. «Про територіальну державну службу», Закону від 09 січня 1986 р. «Про державних службовців системи охорони здоров'я» [4, с. 43].

Згідно з Конституцією Франції 1958 р., чиновникам забороняється поєднувати

виконання своїх професійних обов'язків із депутатським чи сенатським мандатом або з будь-якою іншою професійною діяльністю у державному та приватному секторах. Сумісництво заборонене, окрім одного винятку – викладацька діяльність у вищих навчальних закладах може поєднуватися з обов'язками депутатів Національних зборів [2].

Відповідно до Закону 1983 р. державні службовці зобов'язані зберігати як професійну (лікарську, податкову, військову, секреті національної безпеки), так і службову таємницю, за порушення якої вони можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності. Службовці мають бути незалежними від сторонніх впливів, зокрема від впливу приватного сектору. Отже, податкові інспектори і фінансові контролери у Франції не мусять мати особистих майнових інтересів у контрольованих ними банках та приватних фірмах [4; 8].

Ще в 1919 р. до Кримінального кодексу Франції була внесена стаття, яка забороняла чиновникам протягом п'яти років після відставки працювати на службі в приватній компанії, яку вони контролювали під час перебування на державній службі. Порушення цієї статті карається позбавленням волі на строк до двох років або грошовим штрафом. Після відставки міністру забороняється обіймати керівні посади протягом шести місяців, окрім тих, на яких працював до призначення в уряд. Відповідно до Уставу про державну службу редакцій 1949 та 1992 рр. за порушення цих норм державні чиновники притягуються до кримінальної та адміністративної відповідальності, можуть бути позбавлені всіх привілеїв, зокрема втрачають вислугу років та відомчу пенсію.

З метою запобігання фактів корупції в системі державного управління у Франції ще у 60-х рр. ХХ ст. було прийнято рішення зобов'язати всіх обраних державних службовців і громадських службовців, повноваження яких близькі до ризику корупції, повідомляти про своє майно і доходи у відповідні державні органи. Відповідно до Постанови уряду Франції від 11 березня 1988 р. з метою протидії корупції у політичній сфері політичні партії мають оприлюднювати дані про витрати

на проведення виборчих кампаній, а міністри і парламентарі – декларувати свої доходи. Законом «Про фінансування політичних партій» від 1990 р. було обмежено надання коштів політичним партіям фізичними та юридичними особами [9].

Чинним законодавством Франції накладені зобов'язання на кредитні установи щодо грошових капіталів державних службовців, походження яких пов'язане з організованою злочинністю. Насамперед йдеться про виявлення порушень, пов'язаних із фальсифікацією векселів та чеків, переданих на інкасацію. У разі встановлення факту відкриття службовцем рахунку з метою ухиляння від сплати податків функціонування такого рахунку негайно припиняється. Окрім цього, законодавством Франції передбачено встановлювати особу свого клієнта фінансовими посередниками, надавати довідки про третіх осіб, на користь яких здійснюються трансакція коштів, банківський працівник несе відповідальність за прийняття фальшивого документа. Фінансові посередники зобов'язані повідомляти спеціальні адміністративні служби про суми внесків на рахунок, якщо виникає підозра щодо походження коштів, а також про операції з ними. У цьому разі обов'язок дотримання професійної таємниці знімається.

Особи, які здійснюють фінансові операції всередині країни, зобов'язані подавати декларацію і сплачувати податок на суму, що перевищує 50 тис. франків. Таким чином, держава встановлює контроль за рухом безготівкових грошових коштів, розширюючи у цей спосіб важелі контролю за потенційними порушниками закону [12, с. 9].

Боротьба з корупцією здійснюється такими державними інституціями Франції, як: Комісія з фінансової гласності політичного життя, що контролює майнове становище парламентаріїв; Національна комісія з рахунків виборчих кампаній і фінансування політичних партій; правоохоронні органи; Міністерство юстиції; Відділ з боротьби проти корупції (ВБК), що діє з 2004 р. у рамках Управління боротьби проти економічних та фінансових злочинів при Судовій поліції; Центральна служба запобігання корупції [7].

Центральна служба запобігання корупції була утворена у 1993 р. До сфери повноважень служби належали такі важливі функції, як: розробка і впровадження системи антикорупційних заходів, розгляд випадків зловживань фінансового характеру на службі з боку державних службовців та приватних осіб, дій з корисливою метою, хабарництва, надання незаконних переваг чи пільг під час проведення тендерних торгів; надання рекомендацій щодо протидії та запобігання корупції. Головою служби є суддя, який призначається президентом Франції. До складу служби входять представники різних міністерств та відомств. У разі надходження до Центральної служби інформації щодо фактів правопорушень матеріали направляються Прокурору Республіки з метою проведення розслідування [3, с. 393].

Також Центральною службою запобігання корупції здійснюється інформаційно-просвітницька діяльність та сприяння прийняттю етичних кодексів в організаціях державного та приватного секторів.

Важливу роль у протидії корупції, а також у боротьбі з казнокрадством і марнотратством у Франції відіграють Державна рада, Генеральна інспекція фінансів і Рахункова палата.

Державна рада є вищою інстанцією системи адміністративної юстиції, що насамперед розглядає спори між громадянами та чиновниками, а також консультує уряд Франції на предмет відповідності законодавству всіх підзаконних актів міністерств та відомств (наказів, регламентів, інструкцій тощо) [3; 4].

Генеральна інспекція фінансів входить до системи Міністерства економіки і фінансів Франції і здійснює поточну ревізію витрачання бюджетних коштів, направляючи ревізорів до державних установ. Окрім цього, з 1991 року у рамках Мінфіну Франції функціонує відділ по боротьбі з відмиванням коштів, отриманих незаконним шляхом, та по перевірці дотримання правил укладання договорів з приватними фірмами про виконання державних замовлень з проведення суспільних робіт.

Рахункова палата є відокремленим органом в антикорупційній інфраструктурі Франції. Рахунковою палатою проводиться

вибіркове вивчення бухгалтерської звітності державних установ, а також державних і змішаних компаній, які використовують бюджетні кошти. Про результати таких перевірок вона доповідає уряду та оприлюднює їх. У 1995 р. Національними зборами (нижньою палатою французького парламенту) було ухвалено «закон Сегена», яким Рахунковій палаті було надано право контролювати процес призначення на державну службу посадових осіб незалежно від їх відомчої приналежності. Законом передбачено, що кожен депутат Національних зборів Франції після свого обрання мусить надати інформацію про кошти, витрачені на передвиборчу кампанію та «декларацію честі» щодо приватної власності. Подібні декларації подають і депутати Європейського парламенту, члени генеральних та регіональних рад. Результати виборів можуть бути анульовані, якщо виборчі витрати депутата перевищили граничний ліміт, а порушник втрачає право отримати субсидії із державного бюджету [7].

З метою запобігання корупції під час виборчих кампаній у Франції відповідно до законів від 11 березня 1988 р., 25 січня 1990 р., 25 червня 1992 р. та 29 січня 1993 р. кандидати зобов'язані за два місяці до виборів представляти в префектуру виборчого округу рахунки доходів і витрат своєї майбутньої кампанії та висновок бухгалтерського аудиту [4].

Обмеженими є пожертвування фізичних осіб на виборчі кампанії. Дар, вартість якого перевищує 150 євро, має вноситися банківським чеком, а не готівкою. Пожертвування юридичних осіб, окрім самих партій, заборонені взагалі. Дотримання всіх цих норм та правил контролюється Національною комісією з рахунків виборчих кампаній і фінансування політичних партій [2].

Важливим чинником, який сприяє проведенню успішної політики запобігання корупційним проявам у Франції, є активна участь в антикорупційній діяльності Європейського Союзу. Францією ратифіковано всі антикорупційні конвенції Євросоюзу. Правоохоронні органи Франції активно співпрацюють з Європейським поліцейським управлінням (Європол), Європейським бюро судової співпраці (Єврюстом), спеціальним підроз-

ділом фінансової поліції при Європейському Союзі, до функцій якого належить боротьба із шахрайством (ОЛАФ) [7].

Окремо можна зазначити, що подоланню корупції у державному секторі Франції сприяють такі об'єктивні чинники, як збільшення ролі мережевого управління на противагу традиційній ієрархічній вертикалі влади, регламентації сфери послуг та зменшення втручання держави в економічні процеси.

Наступна держава, яка була розглянута під час дослідження, це Великобританія. Згідно з чинним законодавством у Британії корупцією є зловживання службовим або політичним становищем, метою якого є придбання матеріальних цінностей чи пільг. При цьому розрізняють кілька видів корупції: політичну, корупцію у державному секторі, поліційну, банківську [9].

Найнебезпечнішою формою корупційних проявів є політична корупція. Найчастіше вона пов'язана із нелегальним фінансуванням політичних партій або політичних діячів, відповідним лобюванням інтересів зацікавленої сторони. Джерелом такого фінансування здебільшого є кошти, отримані від ухилення від сплати податків, шахрайства, хабарів, використання та прийняття підроблених накладних, фіктивного банкрутства. Виходячи з цього, спостерігається тісний взаємозв'язок між політичним фінансуванням та шахрайством і відмиванням грошей. У цьому разі суб'єктами корупції є, найчастіше, політичні діячі, члени парламенту та державні службовці вищого рангу.

Корупція у державному секторі є однією із форм політичної корупції у Великобританії. Вона проявляється у сфері місцевого управління, а саме в діяльності службовців місцевих урядів, мерій та інших службовців, повноваження яких належать до соціального забезпечення населення. Найпоширенішим злочином у цій сфері вважається використання громадських або державних фондів в особистих інтересах [4, с. 45].

Політична корупція та корупція у державному секторі мають спільні корені. Насамперед це тісний взаємозв'язок бізнесу та політичного життя, який спричиняє конфлікт інтересів з боку державного службовця – особистого та громадського.

На міжнародному рівні є також тісне співвідношення з організованою злочинністю та відмиванням грошей, оскільки бізнесмени та політичні діячі найвищого рівня часто використовують інші держави з метою відмивання грошей, одержаних у результаті корупційної та кримінальної діяльності [7].

Ще одним проявом корупції у Великобританії є поліцейська корупція – отримання хабара поліцейськими під час виконання ними службових обов'язків та зловживання владою. До цієї категорії також належать дисциплінарні правопорушення, скоєні поліцейськими проти громадян шляхом зловживання поліцейською владою. Ці правопорушення регулюються кримінальним законодавством і дисциплінарним уставом поліцейської служби [6].

У британському суспільстві є поширене поняття «корумповані банкіри», що часто використовує преса. Під ним розуміють співробітників банків, які зловживають своїми функціональними обов'язками в корисливих цілях та власних інтересах. Банківські установи та банківські службовці Великобританії мають особливий статус у системі державного управління. Вони виконують наглядову функцію щодо легітимності фінансових трансакцій. Згідно з англійським законодавством, що спрямоване на боротьбу з відмиванням грошей, банківські службовці зобов'язані заявляти до поліції або Національної служби кримінальної розвідки про будь-яку підозрілу фінансову операцію. Тому випадки замовчування таких фактів банківськими службовцями з метою отримання певної винагороди допомагають злочинцям вчиняти фінансові злочини, це розглядається як банківська корупція [9].

Великобританія має національні традиції боротьби з корупцією. Перший нормативний акт про корупцію в державних органах влади було прийнято ще у 1889 р., а акти 1906 і 1916 рр. про упередження корупції стали реакцією суспільства на поширення цього явища [6].

З метою відстеження та протидії корупції у Великобританії у жовтні 1994 р. створено Комітет зі стандартів публічної сфери (Комітет Нолана). Це незалежний консультативний орган, який діє при британському уряді. Був

створений прем'єр-міністром Дж. Мейджором, а назву отримав від прізвища першого його голови – Дж. Нолана. До його функцій було віднесено дослідження стану публічної сфери Сполученого Королівства і розробку загальних рекомендацій стосовно виявлених проблем. Діяльність цього комітету спрямована на запобігання корупції в основних сферах суспільного життя, що пов'язана із виконанням функцій членів парламенту, які працюють консультантами фірм, що прагнуть впливати на державну політику, та колишніх міністрів і інших посадових осіб, які працюють у тих галузях економіки, регулюванням яких перед тим займалися в уряді. Саме на основі результатів роботи цього комітету палата громад прийняла рішення про призначення парламентського директора стандартів, заборону протекції та оприлюднення додаткових заробітків членів парламенту [12, с. 10].

Для запобігання корупційних дій діяльність державних службовців має низку обмежень. Зокрема, службовцям вищого корпусу заборонено займатися загальнонаціональною політикою, а брати участь у місцевій політичній діяльності можна лише з дозволу керівництва відповідного міністерства чи відомства. Такий же дозвіл на участь у політичній діяльності потрібно і для цивільних службовців нижчих груп. Для цього вони зобов'язані виявляти лояльність та стриманість в усьому, що стосується їхніх установ. Працівники публічних торгово-промислових підприємств займаються політикою безперешкодно. Для службовців міністерств і відомств є також обмеження щодо участі у фінансових операціях. Вони не мають права брати участь в угодах з акціями, земельними ділянками та іншим майном, що може призвести до зіткнення їхніх приватних інтересів зі службовими. Після закінчення служби вони мають право займатися окремими видами діяльності, тільки одержавши на це спеціальний дозвіл [4, с. 45].

Претендент на посаду у міністерстві Великобританії зобов'язаний подати повний перелік власних фінансових інтересів, дружини та дітей, в якому вказуються компанії, де розміщені його інвестиції, і яка власність йому належить. Лише після детальної

перевірки його запрошують на співбесіду, під час якої йому можуть порадити відмовитись від співпраці з тією чи іншою компанією та запропонувати перевести свої фінансові заощадження в інші банки [5, с. 103].

Розслідуваннями дій, що пов'язані з корупцією у Великобританії, займається поліція. У структурі підрозділу по боротьбі з шахрайством поліційних сил Великобританії є спеціальний сектор, який займається розслідуванням корупції в громадській сфері [10]. У разі якщо збитки від корупційних злочинів перевищують суму у 2 млн. фунтів стерлінгів або злочин є дуже складним чи зачіпає громадські інтереси, то такий злочин розслідується Організацією з розслідування серйозного шахрайства, яка підпорядкована Міністерству юстиції Великобританії з 1988 року.

Розслідуванням поліційної корупції займається спеціальний підрозділ поліцейських детективів, який уповноважений проводити подібні розслідування. Він працює та звітує про результати роботи перед Міністерством внутрішніх справ. Обвинуваченням та представництвом у суді у таких справах займається Прокурорська служба її Величності [6].

Особливістю антикорупційної політики Об'єднаного Королівства є висока громадська активність у цих процесах, громадська стежить за негативними явищами у державі. Громадські дебати здебільшого точаться навколо питань, пов'язаних із лобюванням інтересів та купівлею політичного впливу, проблем щодо зміни меж приватної і державної власності, моральним кліматом, хабарництвом, зловживаннями місцевих органів влади, поліції, митної служби. Постійна поінформованість громадськості – рушійна сила антикорупційної політики [7].

Таким чином, проблема корупції та механізми боротьби з нею мають свої особливості в кожному суспільстві. Вплив на особливості корупційних дій чинять як соціальні, так і культурологічні фактори. Розвинуті форми демократії, наявність досконалого антикорупційного законодавства, інституційних та організаційних антикорупційних механізмів, високий рівень політичної та правової культури, активна діяльність інститутів громадян-

ського суспільства дають змогу ефективно запобігати та боротись з проявами корупції у країнах Західної Європи. Велику роль у протидії корупції у західних країнах розвиненої демократії відіграє громадськість. Саме поінформованість громадськості є ключовим елементом антикорупційної політики у Франції та Великобританії.

Висновки і пропозиції. Враховуючи досвід цих держав, для реалізації ефективної антикорупційної політики в Україні необхідно забезпечити прозорість діяльності органів публічної влади, активізацію політичної участі громадян, організований соціальний контроль з боку громадянського суспільства за системою публічного управління, запровадити програми правового навчання громадян. Необхідно практично реалізовувати європейські принципи демократії та державотворення, забезпечити чіткий контроль з боку держави за фінансовими операціями публічних службовців та політичних партій, особливо що стосується безготівкового руху коштів. У рамках антикорупційної політики на нормативно-правовому рівні доцільним є розробка «Етичних кодексів» для публічних службовців, а також здійснення інформаційно-просвітницьких заходів щодо формування в суспільстві нетерпимого ставлення до корупції як явища.

Список використаної літератури:

1. Ахтирська Н. Міжнародний досвід боротьби з корупцією як вектор формування національної антикорупційної політики: огляд законодавства Румунії. *Віче*. № 18, 2015. С. 9-11.
2. Задирака Н., Кабанець Р. Світовий досвід запобігання та протидії корупції: до питання про інтеграцію законодавства України до права Європейського Союзу. *Віче*. № 10, 2014. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/4201/>.
3. Керницька М. Стан та перспективи у антикорупційній діяльності на міжнародному рівні / М. Керницька, Н. Розлуцький. *Вісник Львівського університету*. 2010. Вип. 44. С. 392-395.
4. Колісніченко Н.М. Державна служба в Європейському Союзі. Європеїзація та розвиток державної служби в Україні : навчальний посібник / за заг. ред.: М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. Київ : Міленіум, 2009. С. 40-47.

5. Невмережицький Е.В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : монографія. Київ : КНТ, 2008. 368 с.
 6. Осика І.М. Проблеми корупції у Великобританії. URL: www.univd.edu.ua/_projects.
 7. Підбережний Н.П. Антикорупційна політика в країнах Західної Європи: досвід для України. *Ефективність державного управління* : збірник наукових праць. Вип. 37, 2013. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_37_18.
 8. Соснін О. Про необхідність використання світового досвіду в боротьбі з корупцією у вітчизняній практиці. *Віче*. № 1, 2014. С. 17.
 9. Тіньков А.Л. Особливості протидії політичній корупції в країнах ЄС. URL: www.academy.gov.ua.
 10. Чемерис І. Зарубіжний досвід протидії корупції в системі державного управління. *Стратегічні пріоритети*. № 3(12), 2009. С. 13-16.
 11. Чепелюк В. Досвід зарубіжних країн у боротьбі з корупцією. URL: <http://uspishnaukraina.com.ua/strategy/69/244.html>.
 12. Чубенко І. Зарубіжний досвід боротьби з корупцією в органах виконавчої влади. *Вісник державної служби України*. № 1, 2003. С. 8-11.
-

Pashkevych L. Mechanisms of state anti-corruption policy implementation in public governance: the experience of France and the United Kingdom

The article deals with the main state mechanism for preventing and combating corruption in France and the UK – the legal mechanism. Analyzed the institutional infrastructure for combating corruption in France, which includes: the Commission on Financial Publicity of Political Life, the National Commission on Accounts for Election Campaigns and the Financing of Political Parties; police; Department of Justice; Anti-Corruption Division of the Judicial Police; Central Corruption Prevention Service, State Council, Inspectorate General of Finance and the Accounting Chamber. Separately, it was noted that overcoming corruption in the public sector in France is facilitated by objective factors such as an increase in the role of network governance as opposed to the traditional hierarchical power vertical, regulation of the services sector and a reduction of state interference in economic processes. An important factor contributing to a successful anti-corruption policy in France is an active involvement in the anti-corruption activities of the European Union. France has ratified all EU anti-corruption conventions. In turn, the main types of corruption that appear in the UK are highlighted, the most common being: political corruption, public sector corruption, police and banking. The UK has a national tradition of combating corruption, namely: the first normative act on corruption in public authorities was adopted as early as 1889, and acts of 1906 and 1916 on the prevention of corruption became a public reaction to the spread of this phenomenon. The research highlighted a common feature of the anti-corruption policy of these states – constant public awareness and active participation of the society in solving the problem of corruption. There are a number of restrictions on the activities of civil servants to prevent corruption. It was concluded that the European principles of democracy and state-building should be practically implemented, and the state's control over the financial transactions of public servants and political parties should be ensured, especially with regard to the cashless movement of funds.

Key words: *public administration system, state mechanism for preventing and combating corruption, political corruption, conflict of interests, anti-corruption activities, police corruption, institutional infrastructure.*